Yakubbayev Murodilla Marufovich
Is'hoqxon Ibrat nomidagi Namangan davlat chet tillari instituti
Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Abdujabborova Marg'uba Maxammadjon qizi
Is'hoqxon Ibrat nomidagi Namangan davlat chet tillari instituti
2-bosqich talabasi
E-mail: margubaabdujabborova8@gmail.com

INGLIZ TILI O'QITISHDA INNOVATSION PEDAGOGIK METODLARNI QO'LLANILISHI

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.10630394

Annotatsiya. Ushbu maqolada ingliz tilini samarali o'rgatishning bir nechta usullari bilan birgalikda, zamonaviy ta'limning bir nechta turlari yoritilgan.

Kalit so'zlar: internet resurlaridan foydalanish, mantiqiylik tamoyillari, monologik ma'lumot, fikrlashni rivojlantirish.

Kirish

Hozirgi kunda ingliz tilini o'qitish va o'rgatishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash barcha ta'lim muassasalarida izchillik va bardavomiylik bilan rivojlanib bormoqda shu bilan bir qatorda keng ko'lamda tatbiq qilinmoqda. Natijada barcha ta'lim dargohlarida mashg'ulot xonalarning tobora xilma-xilligi oshib o'rganuvchilarga ko'plab imkoniyatlar yaratish bilan bir qatorda samarali o'qitish, o'rganish imkoniyatlarini keng ochmoqda. Butun dunyo bo'ylab ingliz tilini o'rganish soni kundan kun ortib borayotganligi sababli, muhim masala mavjud, barcha ta'lim muassasalarida mavjud resurs markazlari o'rganuvchilar uchun zarur qo'llanma materiallar zamonaviy metodlar asosida qamralgan manba shakllantirishni talab qiladi. Shuhbasiz, darsni ilmiy tashkil etishda muhim, hamda shu qatorda ko'chmas strategik poydevor qolipini yaratish ham zamon talabidir, bu esa o'z navbatida bir necha tamoyil va usullarga bo'linadi. Bundan maqsad, darsni yanada samaradorligini oshirishga qaratilgan e'tibordir. So'nggi yillarda maktablarda ham ta'lim samaradorligini oshirish maqsadida axborot texnologiyalaridan foydalanish yo'lga qo'yilmoqda. Bu nafaqat yangi texnika vositalari, balki o'qitishning yangi shakllari va usullari, o'quv jarayoniga yangicha yondashishdir.

Chet tili o'qitilishining asosiy maqsadi o'rganuvchining kommunikativ madaniyatini shakllantirish va rivojlantirish, chet tilini amaliy o'rganishga ko'maklashishdir.

Adabiyotlar tahlili va metodlar

Tadqiqot jarayonida ingliz tilini o'rgatish va o'rganishning mashhur usullaridan, internet manbalaridan foydalanildi. Maqolani yozish davomida nazariy deduktiv xulosa chiqarish, analiz va sintez, mantiqiylik tamoyillardan foydalanildi.

Muhokama va natijalar

O'rgatuvchining vazifasi har bir talaba uchun tilni amaliy o'zlashtirish uchun sharoit yaratish, har bir o'rganuvchiga o'z faolligini, ijodkorligini namoyish etishiga imkon beradigan shunday o'qitish usullarini tanlashdir. O'qituvchining vazifasi chet tillarini o'qitish jarayonida talabaning bilish faoliyatini faollashtirishdir. Hamkorlikda o'rganish, loyiha metodikasi, yangi axborot texnologiyalaridan foydalanish, internet resurslar kabi zamonaviy pedagogik texnologiyalar o'quv jarayonida shaxsga yo'naltirilgan yondashuvni amalga oshirishga yordam beradi, bolalarning qobiliyatlari, ularning o'rganish darajasini hisobga olgan holda o'qitishning individualizatsiyasi va farqlanishini ta'minlaydi.

Chet tili darslarida kompyuterni o'qitish dasturlari bilan ishlash shakllariga quyidagilar kiradi: so'z boyligini o'rganish; talaffuz qilishni mashq qilish; dialogik va monologik

nutqni o‘rgatish; yozishni o‘rgatish; grammatik hodisalarni ishlab chiqish. Internet-resurslardan foydalanish imkoniyatlari juda katta. Global Internet dunyoning istalgan nuqtasida joylashgan talabalar va o‘qituvchilar uchun zarur bo‘lgan har qanday ma’lumotni olish uchun sharoit yaratadi: mintaqaviy geografik materiallar, yoshlar hayotidagi yangiliklar, gazeta va jurnallardan maqolalar va boshqalar [1].

Darslarda ingliz tilida Internet yordamida bir qator didaktik muammolarni hal qilish mumkin: global tarmoq materiallaridan foydalanib o‘qish ko‘nikma va malakalarini shakllantirish; maktab o‘quvchilarining yozish qobiliyatini oshirish; talabalarning so‘z boyligini to‘ldirish; talabalarning ingliz tilini o‘rganish motivatsiyasini shakllantirish. Bundan tashqari, bu ish maktab o‘quvchilarining ufqini kengaytirish, ingliz tilida so‘zlashadigan mamlakatlarda tengdoshlari bilan ishbilarmonlik munosabatlari va aloqalarini o‘rnatish va qo‘llab-quvvatlash uchun internet-texnologiyalar imkoniyatlarini o‘rganishga qaratilgan. Talabalar internetda o‘tkaziladigan testlar, viktorinalar, tanlovlar, olimpiadalarda ishtirok etishlari, boshqa mamlakatlardagi tengdoshlari bilan yozishmalar, suhbatlar, videokonferensiyalar va h.k.larda qatnashishlari mumkin.

Ommaviy kompyuterlashtirishning mazmunli asoslari zamonaviy kompyuter aqliy mehnat sharoitlarini, umuman, uning har qanday ko‘rinishini optimallashtirishning samarali vositasi ekanligi bilan bog‘liq. Kompyuterning bir o‘ziga xos xususiyati bor, uni boshqalarga o‘rgatish uchun vosita sifatida va bilimlarni egallashda yordamchi sifatida ishlatishda aniqlanadi, bu uning jonsizligi. Mashina foydalanuvchi bilan "do‘stona" aloqada bo‘lishi mumkin va ba’zi paytlarda uni "qo‘llab-quvvatlaydi", ammo u hech qachon g’azablanish alomatlarini ko‘rsatmaydi va sizni zerikkan deb his qilishingizga imkon bermaydi. Shu ma’noda, kompyuterlardan foydalanish, ehtimol o‘qitishning ayrim jihatlarini individualizatsiya qilishda eng foydalidir.

Maktabda chet tilini o‘rganishning asosiy maqsadi kommunikativ kompetentsiyani shakllantirishdir, boshqa barcha maqsadlar (tarbiyalash, o‘qitish, rivojlantirish) ushbu asosiy maqsadni amalga oshirish jarayonida amalga oshiriladi. Kommunikativ yondashuv muloqotni o‘rgatish va internet faoliyatining asosi bo‘lgan madaniyatlararo ta’sir o‘tkazish qobiliyatini shakllantirishni o‘z ichiga oladi. Aloqa tashqarisida internetning ma’nosi yo‘q - bu xalqaro ko‘p millatli, madaniyatlararo jamiyatdir, uning hayoti dunyodagi millionlab odamlarning elektron aloqasiga asoslangan bo‘lib, bir vaqtning o‘zida gaplashmoqda - bu sodir bo‘lgan ishtirokchilar soni va hajmi bo‘yicha eng katta suhbat. Unga darsda qatnashish xorijiy til, biz haqiqiy aloqa modelini yaratamiz.

Hozirgi vaqtda aloqa, interaktivlik, muloqotning haqiqiyligi, madaniy sharoitda tilni o‘rganish, ta’limning avtonomligi va insonparvarligi masalalariga ustuvor ahamiyat berilmoqda. Ushbu tamoyillar madaniyatlararo kompetentsiyani kommunikativ qobiliyatning tarkibiy qismi sifatida rivojlantirishga imkon beradi. Chet tillarni o‘qitishning yakuniy maqsadi chet tilidagi muhitda erkin yo‘nalishni va turli vaziyatlarda yetarli darajada javob berish qobiliyatini o‘rgatishdir, ya’ni. aloqa. Bugungi kunda internet resurslaridan foydalangan holda yangi usullar an’anaviy chet tillarini o‘qitishga qarshi. Chet tilida muloqotni o‘rgatish uchun materialni o‘rganishni rag‘batlantiradigan va yetarli xulq-atvorni rivojlantiradigan haqiqiy, hayotiy vaziyatlarni yaratishingiz kerak (ya’ni aloqa haqiqiyligi prinsipi deb ataladi). Yangi texnologiyalar, xususan internet ushbu xatoni tuzatishga harakat qilmoqda.

Kommunikativ yondashuv - bu materialni ongli ravishda anglashga va u bilan ishlash usullariga, muloqotga psixologik va lingvistik tayyorgarlikni yaratishga qaratilgan muloqotni simulyatsiya qiluvchi strategiya. Foydalanuvchi uchun internetda kommunikativ yondashuvni amalga oshirish ayniqsa qiyin emas. Kommunikativ vazifa talabalarga muammo yoki savolni muhokama qilish

uchun taklif qilishi kerak, talabalar nafaqat ma'lumot almashadilar, balki ularni baholaydilar. Ushbu yondashuvni o'quv faoliyatining boshqa turlaridan ajratib olishga imkon beradigan asosiy mezon - talabalar o'z fikrlarini shakllantirish uchun mustaqil ravishda lisoniy birliklarni tanlashidir.

Kommunikativ yondashuvda internetdan foydalanish juda yaxshi rag'batlantiriladi: uning maqsadi o'quvchilarga bilim va tajribalarini to'plash va kengaytirish orqali chet tilini o'rganishga qiziqishdir. Internet-resurslardan foydalangan holda chet tillarini o'rgatishning asosiy talablaridan biri bu darsda o'zaro ta'sirni yaratishdir, bu odatda metodikada interaktivlik deb nomlanadi. Interaktivlik - bu "nutq vositalari yordamida kommunikativ maqsad va natijadagi sa'y-harakatlarni birlashtirish, muvofiqlashtirishva to'ldirish".

Haqiqiy tilni o'rgatish orqali internet nutq qobiliyatlari va ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi, shuningdek lug'at va grammatikani o'rgatishda samimiy qiziqish va shuning uchun samaradorlikni ta'minlaydi. Interaktivlik nafaqat hayotdan real vaziyatlarni yaratibgina qolmay, balki talabalarni chet tilida ularga munosib javob berishga majbur qiladi. O'quvchilarga yo'naltirilgan ta'limni ta'minlaydigan texnologiyalardan biri bu ijodkorlik, bilim faoliyati va mustaqillikni rivojlantirish usuli sifatida loyiha uslubidir. Loyihalarning tipologiyasi xilma-xil. Loyihalarni monoproyektlar, jamoaviy, og'zaki nutq, aniq, yozma va internet-loyihalarga bo'linishi mumkin. Haqiqiy amaliyotda ko'pincha tadqiqot loyihalari, ijodiy, amaliyotga yo'naltirilgan va information belgilar mavjud bo'lgan aralash loyihalar bilan shug'ullanish kerak.

Loyiha ishi tilni o'rganishda ko'p qirrali yondashuv bo'lib, o'qish, tinglash, gapirish va grammatikani qamrab oladi. Loyiha usuli talabalarning faol mustaqil fikrlashini rivojlantirishga yordam beradi va ularni birgalikdagi tadqiqot ishlariga yo'naltiradi. Loyiha asosida o'qitish bolalarni hamkorlik qilishga o'rgatishi, hamkorlik qilishni o'rganish esa o'zaro yordam va hamdardlik qobiliyati kabi axloqiy qadriyatlarni tarbiyalaydi, ijodkorlikni shakllantiradi va talabalarni faollashtiradi. Umuman olganda, loyihani o'qitish jarayonida o'qitish va tarbiyaning ajralmasligi kuzatiladi. Loyiha usuli o'quvchilarning muloqot qobiliyatini, muomala madaniyatini,fikrlarni ixcham va oson shakllantirish qobiliyatini, aloqa sheriklarining fikriga toqat qilishni, turli xil manbalardan ma'lumot olish qobiliyatini rivojlantiradi, zamonaviy kompyuter texnologiyalaridan foydalangan holda qayta ishlaydi, tabiiy ehtiyoj paydo bo'lishiga hissa qo'shadigan til muhitini yaratadi. chet tilidagi aloqada. Ishning loyiha shakli talabalarga mavzu bo'yicha to'plangan bilimlarni qo'llashga imkon beradigan eng dolzarb texnologiyalardan biridir.

Talabalar o'zlarining ufqlarini, tilni bilish chegaralarini kengaytiradilar, undan amaliy foydalanish tajribalarini to'playdilar, chet tilidagi nutqni tinglashni va eshitishni o'rganadilar, loyihalarni himoya qilishda birbirlarini tushunadilar. Bolalar ma'lumotnomalar, lug'atlar, kompyuter bilan ishlashadi va shu bilan chinakam til bilan bevosita aloqa qilish imkoniyatini yaratadilar, bu esa sinfda faqat darslik yordamida til o'rganishni ta'minlamaydi. Loyihada ishlash - bu ijodiy jarayon. Talaba mustaqil ravishda yoki o'qituvchi rahbarligi ostida muammoning echimini izlaydi, buning uchun nafaqat tilni bilish, balki katta miqdordagi predmetli bilimlarga ega bo'lish, ijodiy, kommunikativ va intellektual ko'nikmalarga ega bo'lish talab etiladi.

Xorijiy tillar jarayonida loyiha usuli deyarli har qanday mavzu bo'yicha dastur materiallari doirasida ishlatilishi mumkin. Loyihalar ustida ishlash tasavvur, fantaziya, ijodiy fikrlash, mustaqillik va boshqa shaxsiy fazilatlarni rivojlantiradi. TO zamonaviy texnologiyalar hamkorlik texnologiyasi ham amal qiladi. Asosiy g'oya turli xil o'quv sharoitida talabalarning faol qo'shma faoliyati uchun sharoit yaratishdir. Bolalar 3-4 kishilik guruhlarga birlashadilar, ularga bitta topshiriq beriladi, shu bilan birga har birining roli

muhokama qilinadi. Har bir talaba nafaqat o‘z ishining natijasi uchun, balki butun guruhning natijasi uchun ham javobgardir. Shuning uchun kuchsiz talabalar kuchli bo‘lmagan narsalardan tushunmagan narsalarini aniqlashga harakat qilishadi va kuchli talabalar kuchsizlarga topshiriqni puxta tushunishga intilishadi. Va butun sinf bundan foyda oladi, chunki bo‘shliqlar birgalikda yopiladi.

Xulosa va takliflar

Axborot texnologiyalarini o‘qitishga joriy etish, axborotni idrok etish va qayta ishlash jarayonini ancha diversifikatsiya qiladi. Kompyuter, internet va multimedia tufayli o‘quvchilarga keyingi tahlil qilish va saralash bilan katta hajmdagi ma‘lumotlarni o‘zlashtirish uchun noyob imkoniyat yaratildi. Ta’lim faoliyatining motivatsion asoslari ham sezilarli darajada kengaymoqda. Multimediadan foydalanish sharoitida talabalar gazetalardan, televizordan ma’lumot olishadi, o‘zlari intervyular o‘tkazadilar va telekonferensiyalar o‘tkazadilar. Til portfeli texnologiyasida chet tilini bilish darajasini baholashning asosiy mezonlari sinov hisoblanadi. Ushbu texnologiyaning ustuvor yo‘nalishi ta’lim jarayonini o‘qituvchidan o‘quvchiga yo‘naltirishdir. O‘quvchi, o‘z navbatida, uning bilim faoliyati natijalari uchun ongli ravishda javobgardir. Yuqoridagi texnologiya talabalarning ma’lumotni mustaqil ravishda o‘zlashtirish ko‘nikmalarini bosqichma-bosqich shakllantirishga olib keladi. Umuman olganda, til portfeli ko‘p funksional bo‘lib, ko’p tillilikning rivojlanishiga hissa qo‘shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Johnson, K. E. The Sociocultural Turn and Its Challenges for Second Language Teacher Education. // TESOL Quarterly., – London., 2006.

2. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. – London., 2001.

3. Ro'ziyeva D., Usmonboyeva M., Holiqova Z. Interfaol metodlar: mohiyati va qo'llanilishi / Met.qo'll. - T.: Nizomiy nomli DTPU, 2013. - 115 b.

4. Ishmuhamedov R.J. Innovasion texnologiyalar yordamida ta'lim samaradorligini oshirish yo'llari /O'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalari o'qituvchilarining malakasini oshirish va qayta tayyorlash fakulteti tinglovchilari, akademik lisey va kasbhunar kollejlari o'qituvchilari uchun uslubiy tavsiyalar. - T.: TDPU, 2004.

Yakubbayev Murodilla Marufovich
Namangan State Institute of Foreign Languages
named after Ishaqkhan Ibrat
Vice-rector for scientific affairs and innovations
Abdujabborova Marguba Makhammadjon kizi
Namangan State Institute of Foreign Languages
named after Ishaqkhan Ibrat
2nd stage student
E-mail: margubaabdujabborova8@gmail.com

USE OF INNOVATIVE PEDAGOGICAL METHODS IN ENGLISH TEACHING

Abstract: This article covers several aspects of modern education along with several methods of effective English language teaching.

Key words: use of Internet resources, principles of logic, a monological information, development of thinking.